

22.11.2024

Dnro 962/03.04.04.04.29/2023

Asia Elintarvikevalvontaa koskeva asia

Valittaja Oy Haganol Ab

Päätös, josta valitetaan

Hollolan ympäristöterveyslautakunnan päätös 18.4.2023 § 12

*Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän ympäristöterveyskeskuksen terveys-
densuojelun toimialajohtaja on päätöksellään 13.12.2022 antanut Oy Haganol
Ab:lle (jäljempänä myös yhtiö) elintarvikelain 59 §:n 2 momentin mukaisen
määräyksen hävittää Ruokaviraston valvontapyyntö 2289/04.02.01/2022
mukainen, jäljellä oleva lakritsiuutejauhe ja siitä valmistetut tuotteet todisteel-
lisesti.*

Valvontapyyntöön syynä oli liiallinen matriinin määrä lakritsiuutejauhe-erissä. Matriini on kemiallinen torjunta-aine, jonka jäämille sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa EY N:o 396/2005 annettua enimmäismäärää 0,01 mg/kg. Valvontapyyntö 2289/04.02.01/2022 kohteena olevan 1 200 kilogramman lakritsiuutejauhe-erän tutkimuksissa todetun matriinin määrä oli 0,48 mg/kg. Päätös hävittämisestä koskee jäljellä olevaa 500 kilogramman lakritsiuutejauhe-erää, (eränumero 3601-3421, Licorice type SDLE-B, parasta ennen päiväys 29.1.2022) sekä seuraavia lakritsiuutejauhe-erästä valmistettuja tuotteita; Apteekin salmiakkirasiat 43 200 kappaletta, (parasta ennen päiväyksellä 31.12.2024, erätunnuksilla 5, 6 ja 7) Apteekin salmiakkimikseriä 1632 pulloa, yhteensä 816 litraa, (parasta ennen päiväyksellä 22.2.2025, erätunnus 8).

Hollolan kunnan ympäristöterveyslautakunta on hylännyt yhtiön oikaisuvaatimuksen. Oy Haganol Ab:n tulee hävittää Ruokaviraston valvontapyyntö 2289/04.02.01/2022 mukainen jäljellä oleva raaka-aine ja siitä valmistetut tuotteet todisteellisesti 31.5.2023 mennessä. Tuotetta ei saa hävittää luovuttamalla sitä edelleen.

Päätöksen perusteluissa on todettu muun ohella, että torjunta-ainejäämäasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus torjunta-ainejäämien enimmäismääristä kasvi- ja eläinperäisissä elintarvikkeissa ja rehuissa tai niiden pinnalla sekä neuvoston direktiivin 91/414/EY muuttamisesta (EY) N:o 396/2005) 18 artiklan 1 b alakohdassa todetaan, että liitteen I piiriin kuuluvat tuotteet eivät saa niitä elintarvikkeina tai rehuina markkinoille saatettaessa sisältää torjunta-aineen jäämää, joka on suurempi kuin 0,01 mg/kg niiden tuotteiden osalta, joille ei ole liitteissä II ja III vahvistettu erityistä jäämien enimmäismäärää, tai sellaisten tehoaineiden osalta, joita ei mainita liitteessä IV. Torjunta-ainejäämäasetuksen liite I on korvattu Komission asetuksella (EU) 2018/62 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 396/2005 liitteen I korvaamisesta.

Liitteessä yhtenä tuotteena, johon jäämien enimmäismääriä sovelletaan, mainitaan lakritsi. Jalostettujen tai useista ainesosista koostuvien elintarvikkeiden osalta sovelletaan torjunta-ainejäämäasetuksen 20 artiklaa, jonka 1 kohdan mukaan, kun liitteissä I tai III ei ole vahvistettu jäämien enimmäismäärää jalostetuille ja /tai useista ainesosista koostuville elintarvikkeille tai rehuille, jäämien enimmäismääränä sovelletaan artiklan 18 kohdassa 1 säädettyjen jäämien enimmäismäärää ottaen huomioon jalostuksen ja/tai sekoittamisen aiheuttamat muutokset. Euroopan komissio on pysyvän komitean kokouksessa 22.-23.2.2022 todennut, että torjunta-ainejäämäasetuksen 3 artiklan alakohta 2 c ei sulje pois niitä asetuksen alle kuuluvia jäämiä, joiden esiintymisen syy on jokin muu kuin torjunta-ainekäyttö, mukaan lukien jäämien luontaiset lähteet.

Matriini on kemiallinen torjunta-aine, jonka jäämille sovelletaan torjunta-ainejäämäasetuksessa annettua enimmäismäärää 0,01 mg/kg. Torjunta-ainejäämäasetusta sovelletaan matriiniin siitä huolimatta, mikä matriinin lähde on ollut.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Valituksenalainen päätös on kumottava.

Perustelut

Oy Haganol Ab kokee tulleen kohdelluksi epäoikeudenmukaisesti matriinin raja-arvoja koskevassa ylityksessä, koska viranomaisille on annettu tieto, että maailmassa ei ole ollut olemassa ennen joulukuuta 2022 lakritsia, jossa ei ole matriinia johtuen maaperässä kasvavasta syphora-kasvista. Raja-arvon määrännyt EU-komissio on antanut yhtiölle lausunnon, jonka mukaan lakritsin käyttäminen on mahdollista, voi käyttää prosessikertoimia, joka viittaa siihen, että viranomaisten ei tulisi vetää tuotteita pois markkinoilta raaka-aineen perusteella, vaan lopputuotteen ylittäessä raja-arvot. Viranomaiset eivät ole pystyneet sanomaan, millä mittaustavalla pitoisuus pitäisi todeta.

Euroopan makeisyhdistyksen Caobiscon lausunnon mukaan torjunta-ainejäämäasetusta ei sovelleta lakritsia sisältävien tuotteiden matriiniin/oksimatriiniin, joten oletusarvoa 0,01 mg/kg ei sovelleta. Asiassa ei ole toimittu yhdenvertaisesti, koska viranomaiset eivät kiellä kaikkea Suomessa tapahtuvaa lakritsin myyntiä.

Lausunnot ja selitykset

Hollolan ympäristöterveyslautakunta on antanut lausunnon.

Oy Haganol Ab on antanut selityksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu ja perustelut

Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Hallinto-oikeus määrää, että Oy Haganol Ab:n tulee hävittää Ruokaviraston valvontapyyntöä 2289/04.02.01/2022 mukainen jäljellä oleva raaka-aine ja siitä valmistetut tuotteet todisteellisesti 31.12.2024 mennessä. Tuotetta ei saa hävittää luovuttamalla sitä edelleen.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002 (*yleinen elintarvikeasetus*) 2 artiklan mukaan tässä asetuksessa "elintarvikkeella" tarkoitetaan mitä tahansa ainetta tai tuotetta, myös jalostettua, osittain jalostettua tai jalostamattomaa tuotetta, joka on tarkoitettu tai jonka voidaan kohtuudella olettaa tulevan ihmisten nautittavaksi. (---).

Saman asetuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaan, jos tietyissä tapauksissa käytävissä olevien tietojen arvioinnin perusteella terveyshaitan mahdollisuus tunnistetaan, mutta asiasta ei vielä ole tieteellistä varmuutta, voidaan toteuttaa yhteisön päättämän korkeatasoisen terveyden suojelun varmistamisen edellyttämiä väliaikaisia riskinhallintatoimenpiteitä, kunnes on saatu täydentävä tieteellinen tieto kattavampaa riskinarviointia varten.

Saman asetuksen 19 artiklan 2 kohdan mukaan elintarvikealan toimijan on ilmoitettava välittömästi toimivaltaisille viranomaisille, jos toimija katsoo tai sillä on syytä epäillä, että sen markkinoille saattama elintarvike voi olla ihmisten terveydelle vahingollinen. (---).

Torjunta-ainejäämien enimmäismääristä kasvi- ja eläinperäisissä elintarvikkeissa ja rehuissa tai niiden pinnalla sekä neuvoston direktiivin 91/414/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY)

N:o 396/2005 (*torjunta-ainejäätymäasetus*) 3 artiklan 2 c alakohdan mukaan 'torjunta-ainejäätymillä' tarkoitetaan jäämiä, mukaan lukien tehoaineet, direktiivin 91/414/ETY 2 artiklan 1 kohdassa määritellyissä kasvinsuojeluaineissa nykyisin käytettävien tai aikaisemmin käytettyjen tehoaineiden aineenvaihduntatuotteet ja/tai hajoamis- tai reaktiotuotteet, joita esiintyy tämän asetuksen liitteen I piiriin kuuluvissa tuotteissa tai niiden pinnalla, mukaan lukien erityisesti jäämät, joiden esiintymisen syynä voi olla käyttö kasvinsuojelussa, eläinlääkkeessä tai biosidituotteena.

Saman asetuksen 18 artiklan 1 b alakohdan mukaan liitteen I piiriin kuuluvat tuotteet eivät saa niitä elintarvikkeina tai rehuna markkinoille saatettaessa tai niitä eläimille syötettäessä sisältää minkään torjunta-aineen jäätymää, joka on suurempi kuin 0,01 mg/kg niiden tuotteiden osalta, joille ei ole liitteessä II tai III vahvistettu erityistä jäämien enimmäismäärää, tai sellaisten tehoaineiden osalta, joita ei mainita liitteessä IV, (---).

Saman asetuksen 20 artiklan 1 kohdan mukaan, kun liitteessä II tai III ei ole vahvistettu jäämien enimmäismääriä jalostetuille ja/tai useista ainesosista koostuville elintarvikkeille tai rehuille, jäämien enimmäismäärinä sovelletaan liitteen I piiriin kuuluvalla asianomaisella tuotteella 18 artiklan 1 kohdassa säädettyjä jäämien enimmäismääriä ottaen huomioon jalostuksen ja/tai sekoittamisen aiheuttamat muutokset torjunta-ainejäämien määrissä.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 396/2005 liitteen I korvaamisesta annetun Komission asetuksen (EU) 2018/62 liitteessä 1 on mainittu lakritsi, eläin- ja kasvipärisenä tuotteena, joihin jäämien enimmäismääriä sovelletaan.

Elintarvikelain 6 §:n 3 momentin mukaan (---) elintarviketoiminnan on oltava sellaista, että tuotettavien, valmistettavien, säilytettävien tai käsiteltävien elintarvikkeiden turvallisuus ei vaarannu ja että elintarviketoiminta myös muutoin täyttää elintarvikesäännösten mukaiset vaatimukset.

Saman lain 59 §:n 2 momentin mukaan valvontaviranomaisen on määrättävä elintarvike tai elintarvikekontaktimateriaali hävitettäväksi, jos sen käyttö ei ole mahdollista tai jos terveydelliset syyt tai elintarvikesäännökset sitä edellyttävät. Saman pykälän 3 momentin mukaan valvontaviranomaisen on tehtävä (---) 2 momentissa tarkoitettu päätös viivytyksettä. Päätöstä tehtäessä on pyrittävä siihen, että elintarvikealan tai kontaktimateriaalialan toimijan taloudellinen menetys jää mahdollisimman pieneksi. Valvontaviranomaisen on asetettava kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa toimijan on noudatettava (---) 2 momentin mukaista päätöstä.

Asiassa saatu selvitys, sen arviointi ja hallinto-oikeuden johtopäätökset

Asiassa on kysymys siitä, onko elintarvikelainsäädäntöä valvova viranomaisen voinut antaa elintarvikelain 59 §:n 2 momentin mukaisen määräyksen hävittää Oy Haganol Ab:n varastossa jäljellä olevan lakritsiuutejauheen ja siitä valmistetut tuotteet niiden matriinipitoisuuden vuoksi.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän ympäristöterveyskeskuksen 20.10.2022 päivätyn tarkastuskertomuksen numero 1486359 mukaan Ruokavirastolta oli 29.4.2022 tullut valvontapyyntö terveysvalvonnan sähköpostiin koskien Oy Haganol Ab:lle toimitettua lakritsiuutejauhe-erää, jossa on lainsäädännön raja-arvon ylittävä määrä matriinia. Matriinille sovelletaan 0,01 mg/kilogrammalle enimmäismäärää. Analyysin tulos erän lakritsiuutejauheelle oli 0,48 mg/kilogrammalle. Takaisin veto koskee 1 200 kilogrammaa lakritsijuurijauhetta, jonka Azelis Denmark A/S on toimittanut tuotteen parasta ennen päiväyksellä 29.12.2022. Oy Haganol Ab on 5.5.2022 tehnyt tuotteista yhteenvetoilmoituksen ja takaisin vetoilmoituksen Ruokavirastoon. Takaisinvedon tilanne 11.10.2022 takaisinvedon kohteena olevan 1 200 kilogramman lakritsijuurijauheen käytöstä on ollut seuraava:

- Lakritsiuutejauhetta jäljellä 500 kilogrammaa
- Apteekin salmiakkirasiat 1800 myyntiyksikköä, joissa 43 200 rasiaa on Haganolin tiloissa varastoituna. Parasta ennen päiväys 31.12.2024, erätunnukset 5,6 ja 7
- Apteekin salmiakkimikseriä 1 632, yhteensä 816 litraa. Miksereitä puuttuu 24 pulloa eli 12 litraa. Parasta ennen päiväys 22.2.2025, erätunnus vko 8. Yrittäjän selvityksen mukaan puuttuva määrä on otettu yrittäjien omaan henkilökohtaiseen käyttöön.

Ruokavirasto on Helsingin kaupungin elintarviketurvallisuusyksikön pyynnöstä antanut 25.10.2022 lausunnon sen näkemystä matriinin jäämistä elintarvikkeissa/lakritsituotteissa. Lausunnon mukaan torjunta-ainejäämäasetuksen piiriin kuuluvat tehoaineet on lueteltu Euroopan komission tehoainetietokannassa. Matriini on sisällytetty tehoainetietokantaan, koska se on yleisesti käytössä torjunta-aineena EU:n ulkopuolella, muun muassa Aasiassa. Torjunta-ainejäämiä käsittelevän Euroopan komission pysyvän komitean kokouksessa 22.-23.2.2022 on todettu, että torjunta-ainejäämäasetuksen 3 artiklan alakohta 2 c ei sulje pois niitä asetuksen alle kuuluvien aineiden jäämiä, joiden esiintymisen syy on jokin muu kuin torjunta-ainekäyttö, mukaan lukien jäämien luontaiset lähteet. Euroopan Unionissa tehoaineita ei erikseen kiellä, vaan niin kauan, kun tehoaineella ei ole hyväksyntää, se ei ole sallittu. Siten ajankohdalla, jolloin tehoaine on lisätty tehoainetietokantaan, ei ole merkitystä arvioitaessa tehoaineen jäämiä sisältävän elintarvikkeen säädöstenmukaisuutta. Matriinille ei ole tällä hetkellä asetettu tehoainetietokannassa toksikologisia viitearvoja, joita voitaisiin käyttää sen turvallisen saannin arviointiin. Matriinin mahdollisesti kuluttajille aiheuttamista riskeistä ei ole tällä hetkellä olemassa niin kattavaa tietoa, että Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen EFSA olisi voinut arvioida matriinin turvallisuutta kuluttajille. Matriinin sallittu enimmäismäärä lakritsinjuuressa on 0,01 mg/kg. Torjunta-ainejäämäasetuksen vastaisesta raaka-aineesta valmistettu elintarvike on asetuksen vastainen, riippumatta lopputuotteen jäämäpitoisuudesta.

Yhtiön hankkima lakritsiuutejauhe on sisältänyt saadun selvityksen perusteella matriinia yli 0,01 mg/kg. Matriinia sisältävien tuotteiden turvallisuutta elintarvikkeena ei ole toistaiseksi varmistettu. Asetettua torjunta-ainejäämien enimmäismäärää, 0,01 mg/kg, on sovellettava myös lakritsiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 396/2005 liitteen I korvaamisesta annetun Komission asetuksen (EU) 2018/62 liitteen 1 mukaisesti. Toisin kuin yhtiön

valituksessa esitetään, torjunta-ainejäätymäasetuksen vastaisesta raaka-aineesta valmistettu elintarvike on asetuksen vastainen riippumatta lopputuotteen jäämäpitoisuudesta. Yhtiön hankkima ja edelleen jalostama lakritsiuutejauhe ei ole täyttänyt elintarvikelainsäädännön mukaisia asiaankuuluvia vaatimuksia. Viranomaisen on näin ollen voinut elintarvikelain 59 §:n 2 momentin nojalla määrätä kyseessä olevan tuote-erän hävitettäväksi. Nyt käsiteltävä asia koskee yksittäistä valvonta-asiaa, eikä sen yhteydessä voida hallinto-oikeuden toimivalta huomioon ottaen arvioida elintarvikealan valvontaviranomaisten toimintaa yleisemmin. Valituksenalainen päätös ei loukkaa hallintolain 6 §:ssä säädettyä yhdenvertaisuusperiaatetta. Valituksenalaista päätöstä ei ole syytä muuttaa.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut sekä
Hallintolaki 6 §
Tuomioistuinlaki 4 luku 1 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (hallintovalitus, valituslupa).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Esittelijäjäsen Ari Koskinen

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Elina Tanskanen, Eriikka Kaipainen ja Ari Koskinen.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös	Oy Haganol Ab saantitodistuksin
	Oikeudenkäyntimaksu 270 euroa, laskutetaan myöhemmin (Tuomioistuinmaksulaki 2 § ja oikeusministeriön asetus tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta 1122/2021)
	Oikeudenkäyntimaksun määräämiseen saa vaatia oikaisua alla ilmenevällä tavalla.
Jäljennös maksutta	Päijät-Hämeen ympäristöterveys sähköpostitse

Ohje oikeudenkäyntimaksua koskevan oikaisuvaatimuksen tekemiselle

Maksun määräämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua maksun määränneeltä päätöksen esittelijältä kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimus toimitetaan Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle.

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden yhteystiedot

Postiosoite: Raatihuoneenkatu 1, 13100 HÄMEENLINNA
 Käyntiosoite: Arvi Kariston katu 5, 13100 HÄMEENLINNA
 Puhelinnumero: 029 56 42210
 Faksi: 029 56 42269
 Sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi
 Sähköinen asiointipalvelu: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Puhelujen hintatiedot: 029 56 –alkuisiin numeroihin soittaessa puhelusta peritään vain soittajan oman operaattorin sopimuksen mukainen paikallisverkko- tai matkapuhelinmaksu.

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla <https://oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus/fi/>